

משימה 4.6 – סיפורם של מקומות

חלק א – 4.6.1 – המושבות הראשונות: ככה זה התחיל...

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	דוגמאות מתשובות התלמידים		צינון	
				תשובות נכונות	תשובות שגויות		
א1	קלה	איתור פרטים בטקסט – לגבי השנים.	המפה מתייחסת לשנים 1882-1903 ו/או תאריך עברי: תרמ"ב-תרס"ג או שתי הדרכים בהן צוין התאריך. באותן שנים העות'מאנים/התורכים שלטו בארץ ישראל.	לגבי השנים: "שנות החמישים". לגבי השלטון: "שלטו אנשי העלייה הראשונה בארץ"; "שלטו הבריטים - אדמונד צרציל".	לגבי השנים: ענו נכון – 2 נק' כתבו רק את אחת מהשנים המצוינות או כתבו שנים אחרות בטווח זה - 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' לגבי השלטון: ענו נכון- 2 נק' כתבו עודפות – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' סה"כ 4 נק'		
ב1	קלה	התמצאות המפה: איתור מקום.	הקפת העיר יפו במעגל בצבע אדום.		הקיפו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		
ג1	בינונית	התמצאות במפה: איתור מושבות על פי הנחיות נתונות - כיוונים יחסיים ומקרא המפה - והקפתן במעגל. עריכת רשימה של המושבות בהתאמה להנחיות שבשאלה.	הקפת המושבות באזור שמדרום ליפו בצבע כחול. המושבות הן: ראשון לציון, נס ציונה, רחובות, מזכרת בתיה, גדרה ובאר טוביה. מתקבלת גם תשובה הכוללת את מוצא והרטוב.	סימון גורף של כל המושבות ללא הבחנה בכיוונים שהוגדרו. וכתבו: "ירושלים, מקווה ישראל, עתלית שפיה".	סמנו 5-6 מושבות – 2 נק' סמנו 2-4 מושבות ו/או עודפות (הכללת ערים ובית ספר חקלאי) – 1 נק' סמנו מושבה אחת, טעו, לא ענו או עודפות שגויה (מצפון ליפו) – 0 נק' כתבו 5-6 מושבות – 2 נק' כתבו 2-4 מושבות ו/או עודפות – 1 נק' כתבו מושבה אחת, טעו לא ענו – 0 נק' סה"כ 4 נק'		
ד1	בינונית	התמצאות במפה: איתור מושבות על פי הנחיות נתונות, תוך שליטה במקרא המפה.	מושבות בסמיכות לצפת; מושבות בסמיכות לטבריה; מושבות בסמיכות לירושלים; מושבות בסמיכות לחיפה.	"מחניים – ליד צפת; אילניה – ליד טבריה; ראש פינה – ליד צפת; עתלית/זכרון יעקב/בת שלמה – ליד חיפה; מוצא – ליד ירושלים.	שיוך שאינו לעיר (מושבה אחרת או בי"ס חקלאי): "רחובות ליד נס ציונה". שיוך לעיר רחוקה: "עתלית ליד שכם", או שיוך נוסף ליפו.	ענו נכון על שני צמדים - 2 נק' ענו נכון על צמד אחד, כתבו רק שם מושבה/שם עיר - 1 נק' טעו, שייכו לעיר יפו, לא ענו – 0 נק'	
ה1	קלה	התמצאות במפה: איתור מושבה על פי כיוון נתון (שליטה בכיווני רוחות שמים ומקרא מפה).	(1) המושבה הצפונית ביותר היא מטולה. (2) המושבה הדרומית ביותר היא באר טוביה.	"עכו, חברון, הים התיכון".	ענו נכון על כל אחד מהסעיפים – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' סה"כ 4 נק'		

חלק א – 4.6.1 – המושבות הראשונות: ככה זה התחיל... (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ללא ציינון			בהתאם למיקום היישוב בו מתגוררים התלמידים.		שאלה חדשה	1ו
סמנו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			סימון נכון במפה של המושבה ראשון לציון.	התמצאות במפה: איתור המושבה ראשון לציון.	קלה	2
ענו נכון בהתייחס לאידיאולוגיה – 2 נק' כתבו תשובה חלקית/ מרומזת / סובייקטיבית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"הראשונים הקימו את המושבה כדי שיהיה להם איפה לישון ולנוח"; "כי בעבר היו משפחות מרובות ילדים והיו צריכים כסף כדי לטפל בילדים".	"הם רצו לחיות בארץ ישראל, לשנות את הדרך שבה חיו בגולה, להתפרנס מעבודות אדמה ועבודת כפיים, וכך הם קנו אדמה כדי להקים את המושבה ולהתפרנס". 1 נק' : "לקנות אדמות ולחיות בארץ ישראל".	מייסדי המושבות הראשונות, וראשון לציון ביניהם, שאפו לעלות לארץ ישראל כדי לחיות בה ולשנות את הדרך שבה חיו יהודים בגולה, לשנות את המבנה הכלכלי-חברתי (היפוך פירמידת התעסוקה) ולהיות עובדי כפיים – עובדי אדמה. למטרה זו הם רכשו אדמות בארץ ישראל.	הכללה על בסיס הטקסט וידע קודם שנלמד בכיתה.	נוסח חדש	3
תארו את מה שרואים בתצלום – 2 נק' כתבו פרטים בלבד ו/או היבטים סובייקטיביים עכשוויים – 1 נק' טעו, כתבו משפט כללי, לא ענו – 0 נק'	התייחסות סובייקטיבית מנקודת מבט של היום: "ראשון לציון הייתה מיושנת ולא מפותחת, ולא התקדמה לאחר הקמתה".	"רואים בתצלום: בתים נמוכים, בתים גבוהים יותר, עצים קטנטנים שעדיין לא התפתחו, אדמה וגבעות קטנות מסביב, אנשים וסוסים ברחוב". "בתצלום רואים שכונה ללא צמחייה, כמעט ללא אנשים, ללא מכוניות, מעט מאוד בתים, שכונה מלוכלכת, ילדי השכונה לא משחקים בה, שכונה שוממת שאין בה שמחה ואור". 1 נק' : כתבו רשימה ולא תיאור: "עצים ערומים, בתים, אנשים וסוסים".	בתצלום רואים: רחוב רחב, משני צדדיו בתים, רובם – חד-קומתיים ואחדים דו-קומתיים, בצדי הרחוב שדרת עצים צעירים. ברחוב נמצאים אנשים, סוסים. באופק - שטח פתוח (גבעות, חולות).	תרגום מצורת מבע אחת (תצלום) למלל (תיאור מפורט) – הבחנה בין תיאור לרשימת פרטים.	בינונית	4א
כתבו 2 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			המייסדים תכננו מראש את הרחובות כך שהם יהיו רחבים יחסית (כדי שעגלות תוכלנה לעבור), לכל משפחה היה בית וחצר, הבתים היו מרוחקים זה מזה, בחזיתם נשתלו עצים.	הסקת מסקנות מהשוואת תצלומים בהקשר לעקרונות בתכנון הרחובות במושבות, וכן על בסיס ידע קודם שנלמד על המושבות.	נוסח חדש לא נוסה	4ב

חלק א – 4.6.1 – המושבות הראשונות: ככה זה התחיל... (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	דוגמאות מתשובות התלמידים		ציון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
א5	בינונית	הבעת דעה לגבי הצרכים של קבוצה המקימה מקום חדש באותה תקופה כדי לקיים את המשפחה, בהסתמך על ידע קודם שנלמד.	בתחום המשפחתי , המייסדים היו זקוקים: למקום מגורים, לפרנסה, לאספקת מים ומזון באופן סדיר, לקשר עם מקומות קרובים ולשירותי בריאות.	"מייסדי ראשון לציון, לפי דעתי, היו זקוקים כדי לקיים את המשפחות: למים, אוכל ומרפא"; "מקום מגורים, מקום להתפלל, חינוך, מקום עבודה, מקום למנוחה".	התייחסות מנקודת מבט של היום: "הם היו זקוקים לשטחים ירוקים וטיפוח פארקים".	כתבו 2-3 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו, התייחסו לתקופה עכשווית – 0 נק'
ב5	קשה	הבעת דעה לגבי הצרכים שיש לחברה המקימה מקום חדש באותה תקופה מבחינת ניהול וארגון חיי חברה ותרבות, בהסתמך על ידע קודם שנלמד.	כדי לארגן ולנהל את חיי החברה והתרבות המייסדים היו זקוקים: לוועד מנהל, לבית כנסת, לבתי ספר ולגני ילדים (חינוך לילדים), לבית עם כדי לקיים פעילויות חברתיות משותפות (בראשון הקימו תזמורת).	"המייסדים היו זקוקים לבתי ספר לבתי כנסת ואולם להתכנסויות משותפות"; "מקום למפגשים, ומקום למשחקים".	"הדברים שצריכים הם: חומרי בנייה שהעיר תתפתח"; "להסתדר אחד עם השני, לא לריב, להתחבר גם למוגבלים".	כתבו 2 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, התייחסו למערכת בינאישית, לא ענו – 0 נק'
א6	קלה	התאמה בין תצלומי אתרים למספרים שבמפה, וכתובת שמות האתרים במפה.	ההתאמה היא לפי הכתוב בכל תצלום, לדוגמה: 1. בית הכנסת הגדול 2. בית הספר העברי.			התאימו נכון 5-6 אתרים – 2 נק' התאימו 1-4 אתרים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
ב6	קלה	בחינת התפקוד של האתרים הנתונים והכללתם לתחומי חיים, על בסיס ידע קודם שנלמד ועל בסיס קטעי המידע.	בית הכנסת הגדול – תחום הדת; היקב – תחומי התעסוקה/ הפרנסה / הכלכלה; גן המושבה – תחומי איכות חיים / בילוי שעות הפנאי / התכנסות; מגדל המים – תחום אספקת מים; בית העם – תחומי תרבות/חברה/ התכנסות.	"היקב – תעשיית יינות; גן המושבה – סיור טיול, משחק, איכות הסביבה, בילוי; מגדל המים – לספק מים לתושבים שיהיו מים בבתים; בית העם – תרבות, אסיפות ושיבות, לראות מחזות; בית הכנסת – לתפילה / שמירת מסורת".	"היקב – לייצור מים; בית העם – גרים שם כל העם".	ענו נכון על 5 דברים – 4 נק' ענו נכון על 3-4 דברים – 3 נק' ענו נכון על 2 דברים – 2 נק' ענו נכון על דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
א7		בדיקה עצמית של התלמיד – רפלקציה.				ללא ציון
ב7	נוסח חדש	בחינת מידת ההלימה בין תחומי החיים שהוגדרו בשאלה 6 לבין רשימת הצרכים שהוגדרו בשאלה 5.	האתרים שהוקמו עונים במידה מרובה על הצרכים של מייסדי המושבה מבחינת הקיום האישי של המשפחות: היקב שימש מקום תעסוקה ופרנסה לתושבים, מגדל המים סיפק מים לתושבים.	"כן, הם עוזרים למושבה. מגדל המים עזר להם כי בלי מים אין חיים, והמייסדים זקוקים למים בשביל משפחותיהם".		ענו נכון והסבירו – 2 נק' כתבו תשובה חלקית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'

חלק א – 4.6.1 – המושבות הראשונות: ככה זה התחיל... (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	דוגמאות מתשובות התלמידים		צינון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
7ג	נוסח חדש	בחינת מידת ההלימה בין תחומי החיים שהוגדרו בשאלה 6 לבין רשימת הדברים שצויינו בשאלה 5.	האתרים שהוקמו עוזרים במידה מרובה לארגון ולניהול חיי החברה והתרבות במושבה: הילדים למדו בבית הספר, המבוגרים התפללו בבית הכנסת, בית העם שימש מקום מפגש חברתי ותרבותי, גן המושבה שימש לבילוי בשעות הפנאי ומפגש חברים.	"כן, הם עוזרים למושבה. בית הכנסת עוזר להתפלל ולבקש דברים, ובית העם עוזר בקיום חוגים"; "כן. המייסדים זקוקים לחיי חברה, כדי שהם יעשו פעילויות משותפות, ובשביל זה צריך מקום – אז יש את בית העם"; "כן, אם בונים מושבה, הילדים שבה יצטרכו לקבל את החינוך של המדינה וכשיש דיונים של מועצה כלשהי ביישוב צריך מקום שבו יוכלו להתקבץ ולשוחח".	"כן, כי כל אחד עזר לשני והם התחילו לעזור ולעבוד אתם בצוות".	ענו נכון והסבירו – 2 נק' כתבו תשובה חלקית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
8	נוסח חדש	סיכום על בסיס הבניית ידע ועל בסיס ידע קודם שנלמד בהקשר למושג "ראשוניות", והצגתו כסיור.	בחרו במסלול טיול, התייחסו לסיבות להקמת המושבה, לתקופה, ל-4 אתרים (לפחות) שבה, וציינו את ראשוניותה של ראשון לציון: חינוך עברי – בית הספר העברי הראשון, גן הילדים הראשון, לימוד בשפה העברית, שיטות לימוד ותכניות לימודים; תרבות – בית העם הראשון, התזמורת הראשונה, וכן - בה חוברו מילות ההמנון "התקווה" (לפי דברי אנשי המושבה); תעשייה – היקב הראשון.	התשובות המתייחסות להקמת המושבה (2 נק') מתוך 4: "הדרכת קבוצת תיירים: שלום, שמי שיר ואני אדריך אתכם היום. קודם אספר לכם מדוע החליטו להקים את ראשון לציון – היהודים רצו לשנות את הדרך בה הם חיו בגולה. נבקר באתרים: אתר ראשון – בית הכנסת הגדול ששימש לתפילות; אתר שני – בית הספר העברי שלימד את הבנים לימודי קודש ולאחר מכן גם גיאוגרפיה וחשבון ואז נפתח גם בית ספר לבנות; אתר שלישי – היקב שהוקם על ידי הברון רוטשילד והוא סיפק עבודה לתושבים; אתר רביעי – גן המושבה ששימש לטיולים קטנים בגן; אתר חמישי – מגדל המים שסיפק מים לתושבי המושבה; אתר שישי – בית העם ששימש אולם לאסיפות, ספרייה והייתה בו תזמורת של איכרי העם. תודה שבתם לסיור ולהתראות." "יצאנו לסיור, עברנו בבית הספר הראשון וראינו איך הם לומדים, עברנו בבית העם והתזמורת ניגנה לנו שיר, עברנו וראינו את מגדל המים, נכנסנו לבית הכנסת והתפללנו אברך, שתינו יין טהור ובסוף ישבנו לצל העצים וחזרנו בשלום הביתה".	"בואו אני אלמד אתכם את השפה העברית ואני אקח אותכם למקומות שלא ראיתם אף פעם. אני אראה לכם חנויות ויש לכם בית אנחנו בנינו את המושבה בידינו וכך אנחנו מתפרנסים מהכסף, כי אנשים קונים מהחנויות שלנו, וככה הוקמה המושבה".	ענו נכון בהתייחסות המושבה, לתקופה ולאתריה – 2 נק' כתבו תשובה חלקית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' ענו נכון בהתייחסות לראשוניות של המושבה (3 דברים לפחות) – 2 נק' כתבו תשובה חלקית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' סה"כ 4 נק'

חלק ב – 4.6.2 – החיים במעברות בתקופת העלייה הגדולה: כך זה היה...

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון (כמות וטווח זמן) – 2 נק' התייחסו רק לאחד מאלה או ענו תשובה מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"בגלל שהיו הרבה תושבים, והם היו הרבה ואז קראו להם העלייה הגדולה".	"בגלל שהשערים בארץ נפתחו ואז עלו 700,000 עולים במשך שלוש שנים".	עלייה זו נקראת העלייה הגדולה כי בזמן קצר (כשלוש וחצי שנים) עלו עולים רבים (כ-700,000), ומספרם עלה על מספר התושבים היהודיים שהיו במדינת ישראל הצעירה (התייחסות לכמות ולטווח הזמן).	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה ו/או הקשה מתוך הטקסט.	קשה	א1
ענו נכון בהתייחס להקמת מדינת ישראל – 2 נק' כתבו תשובה מרומזת או התייחסות כללית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"בגלל שהתורכים שלטו בארץ ולא יכולנו לפתוח את השערים".	"התאפשרה עלייה גדולה כי עד אז השערים היו סגורים ועכשיו הם נפתחו כי קמה מדינת ישראל והמון אנשים באו"; "כי לא הייתה להם ארץ ועכשיו יש להם ארץ, אז הם באו לארץ שהוקמה בשבילם"; "כי קודם שלטו הבריטים ואז אחרי כמה שנים נלחמנו על הארץ והארץ הייתה שלנו והבאנו עולים לארץ ישראל".	א. העלייה הגדולה התאפשרה באותה תקופה כי קודם לכן הבריטים הגבילו את העלייה לארץ, ועם הקמת מדינת ישראל התאפשרה עלייה חופשית. מדינת ישראל הצעירה עודדה את העלייה לארץ. ב. באירופה היו פליטים רבים – עקורים - בעקבות השואה ומלחמת העולם השנייה ששאפו להגיע לארץ ישראל ולבנות בה את ביתם, וכמוהם גם עולים ופליטים מארצות צפון אפריקה ואסיה. עליית רבים מהם התאפשרה עם קום מדינת ישראל.	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה ו/או הקשה מתוך הטקסט.	קשה	ב1
ענו נכון על 2 הגופים – 2 נק' ענו על גוף אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			הסוכנות היהודית וממשלת ישראל טיפלו בקליטתם של משה ומשפחתו.	איתור פרטים והקשה מתוך הטקסט.	נוסח חדש	א2
ענו נכון ונמקו – 2 נק' ציינו תצלום ללא נימוק או נימוק שגוי – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"תצלום 1 דומה למעברה כי זה אוהלים מחוברים".	"תצלום 2 דומה למעברה שמתאר משה בסיפורו כי פחון עשוי מפח והמעברות עשויות גם כן מפח"; "תצלום 2 כי בתצלום 1 רואים אוהלים והם עשויים מבד ולא מפח".	תצלום 2 מתאים לתיאור בסיפורו של משה, כי משה מספר שהוא ומשפחתו גרו בפחונים.	התאמה בין טקסט (צורת מבע מילולית) לתצלום, על בסיס ידע קודם שנלמד בהקשר לסוגי המבנים במעברות.	בינונית	ב2

חלק ב – 4.6.2 – החיים במעברות בתקופת העלייה הגדולה: כך זה היה... (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון על 2 דברים לפחות – 2 נק' ענו על דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"לא היה בית לגור ולחיות בו"; "שלא היה הרבה".	"גרו בפחונים, היה צפוף בבית, היו חמש מיטות ושולחן, וזהו."	קשיים בתחום הדיור נבעו מעצם החיים בפחון שהיה חדר אחד וגרם לצפיפות; בפחון היה ריהוט מינימלי ולא היה חשמל; קשיים נוספים נבעו מהעובדה שברזי המים והשירותים היו מחוץ לפחון.	קישור בין המושג "קשיים" למתואר בטקסט: בהקשר לדיור ולמגורים.	בינונית	ג2(1)
ענו נכון – 2 נק' כתבו תשובה מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"לא היה צבא כי הייתה מדינה קטנה"; "שלא שמרו עלינו"; "פחדו מעקרים, מעכבישים ומחרקים".	"אנשים יכלו להסתגל והיה צריך לדאוג לשמירה ולביטחון"; לא היו הרבה שומרים והיו הרבה מסתננים".	קשיי ביטחון: התגנבות והסתננות של מסתננים מעבר לגבול.	קישור בין המושג "קשיים" למתואר בטקסט: בהקשר לביטחון.	קשה	ג2(2)
ענו נכון על 2 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"הם לא יכלו לעבוד כי לא קיבלו אותם לעבודה בגלל שהם גרו באוהלים".	"משה היה מובטל ולא מצא עבודה במקצוע"; "היה קשה למצוא עבודה ולמצוא תעסוקה"; עבודה בחפירת תעלות באדמה והנחת צינורות מים היא קשה".	קשיי תעסוקה: אבטלה; לא היו מקומות עבודה בתחום המקצוע; העבודה שבה עבדו, ביוזמת הממשלה, הייתה קשה (חפירת תעלות).	קישור בין המושג "קשיים" למתואר בטקסט: בהקשר לתעסוקה.	קלה	ג2(3)
ענו נכון והתייחסו לצנע – 2 נק' כתבו דבר אחד (ללא התייחסות לצנע) – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"הייתה חנות אחת של מצרכים שהיה אפשר לקנות אוכל לכל משפחה בתלושי מזון". 1 נק': "אין להם כסף כי לא היו עבודות".	קשיים בתחום קניית המזון: תקופת צנע וניתן לקנות בכסף מצרכי יסוד באמצעות תלושים; במעברה הייתה חנות אחת בלבד; לא הייתה עבודה ולכן לא היה כסף לקניית המזון.	קישור בין המושג "קשיים" למתואר בטקסט: בהקשר לקניית מזון.	בינונית	ג2(4)
ענו נכון לגבי הידיעה הראשונה – 2 נק' ענו נכון לגבי הידיעה השנייה – 2 נק' ענו תשובה חלקית/מרומזת לגבי כל אחת מהידיעות – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' סה"כ 4 נק'		"כן, ידיעה א' קשורה לצנע וידיעה ב' קשורה לקליטת העלייה"; "כן, יש עלייה וצריך לדאוג לדיור ולמזון".	ידיעה א: הידיעה מתייחסת למשטר הצנע (תכנית חירום כלכלית), כמפורט בסיפורו של משה. ידיעה ב: הידיעה מתקשרת לסיפורו של משה המתאר את קליטתו בארץ: 1. המעברה; 2. תקופת הצנע; 3. פרנסה באמצעות עבודות יזומות.	ידיעה א: קישור בין הנושא המרכזי שבידיעה לפרטים רלוונטיים בסיפורו של משה, ומתן הנמקה. ידיעה ב: קישור בין הנושא המרכזי שבידיעה (קליטת עלייה) לבין פעולות לקליטת עלייה המשתקפות בסיפורו של משה ומתן הנמקה.	קשה	א3

חלק ב – 4.6.2 – החיים במעברות בתקופת העלייה הגדולה: כך זה היה... (המשך)

ציון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' ענו תשובה חלקית או מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"כי היו הרבה אנשים"; "כדי שלא יבזזו על שטויות דברים לשיפוץ בתים וכו'".	"כדי שתושבי ישראל ידעו שזו מדינה דמוקרטית, כי הם עולים חדשים ולא מכירים כלום במדינה"; "פרסמו את הידיעות בעיתון בשביל שידעו על כך / שידעו מה עושים"; "כי צריך לדעת מה קורה במדינה".	פרסמו את הידיעות האלה בעיתונים כדי: 1. לידע את הציבור ולדווח לו לגבי פעולות הממשלה; 2. לדווח על תהליך של קבלת החלטות בממשלה ובכנסת; 3. להבליט את חשיבות הנושא כעניין לאומי.	הבעת דעה אישית על בסיס ידע קודם שנלמד לגבי תרומת העיתונות (התקשורת) לשיח הציבורי ולגבי הליכים דמוקרטיים בכנסת ישראל.	קלה	3
ענו נכון על 3 דברים – 2 נק' ענו על 1-2 דברים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"הם הכירו שכנים רבים ונהגו לבקר אותם בשבת ובמוצאי שבת ולשיר אתם זמירות ולשוחח"; "ילדים רוקדים, אנשים רוקדים וילדים שמחים בזה שהם רוקדים"; "הם רקדו שרו ועשו שמח מכל הלב (למדתי עליהם שהם גם יכולים לשמוח וגם להיות מפוחדים לפעמים)".	רגעי השמחה באו לידי ביטוי: א. ביחסי שכנות; ב. בשירה ובזמירות במוצאי שבת; ג. בריקודים של ילדים; ד. בתקוות לעתיד; ה. בעזרה של אנשי הסביבה הוותיקים.	איתור פרטים בטקסטים (בסיפור ובתצלום) המתקשרים לרגשות שמחה והצגתם כדוגמאות.	קלה	4
ענו נכון בהתייחסות לתפרוסת או להתרחשות – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"כי כל הארץ הייתה מעברות ואוהלים"; "כי כל הזמן באו עוד ועוד עולים ובנו להם עוד ועוד צריפים".	הקמת המעברות היא תופעה כי בתקופת העלייה הגדולה הוקמו מעברות רבות ברחבי הארץ. המעברות הוקמו ליד יישובים עירוניים וליד יישובים כפריים, ויושבו בהן עולים רבים במשך שנים אחדות. להקמת המעברות היו היבטים מרחביים והיבטים חברתיים. (התשובה מתמקדת בעולים שהועברו למעברות ולא בעולים שהתיישבו בערים ערביות או במושבי עולים)	הבנת המושג "תופעה" (התרחשות, עובדה שיש לה ביטוי במרחב, בחברה) וקישורה לידע שנלמד ושהובנה לגבי המושג "מעברות".	קשה	5

חלק ג – 4.6.3 – מהמעברה לעיירת הפיתוח: כך זה המשיך...

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"הים התיכון".		עיירת הפיתוח הצפונית ביותר היא קריית שמונה.	התמצאות במפה : איתור עיירת פיתוח על פי מקרא מפה וכיוון נתון (שליטה בכיווני רוחות שמים ומקרא מפה).	קלה	א1
כתבו 4-6 עיירות – 2 נק' כתבו 2-3 עיירות או עודפות שגויה – 1 נק' כתבו עיירה אחת, טעו, לא ענו – 0 נק'	"חיפה, תל אביב, יפו, אור עקיבא"; "לבנון".		עיירות פיתוח נוספות שהוקמו בצפון המדינה : שלומי, מעלות, חצור הגלילית, נצרת עלית, מגדל העמק, יקנעם (עד הקו של יקנעם).	התמצאות במפה : איתור עיירות פיתוח על פי הנחיות נתונות : לפי כיוונים יחסיים ועל פי מקרא המפה, ועריכת רשימה בהתאם להנחיות שבשאלה.	בינונית	ב1
סמנו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			הקפה בעיגול של העיר תל אביב יפו.	התמצאות במפה : איתור העיר תל אביב-יפו.	נוסח חדש	ג1
כתבו 2-3 עיירות – 2 נק' כתבו עיירה אחת או עודפות שגויה – 1 נק' טעו (כיוון ומקרא), לא ענו – 0 נק'			עיירות הפיתוח שבסביבת תל אביב-יפו הן : ראש העין, אור יהודה, יבנה.	התמצאות במפה : איתור עיירות פיתוח במרחב, על פי הנחיות נתונות.	נוסח חדש	ד1
סמנו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			הקפה בעיגול של עיירת הפיתוח קריית גת.	התמצאות במפה : איתור עיירת פיתוח.	קלה	ה1
כתבו 4-6 עיירות – 2 נק' כתבו 2-3 עיירות או עודפות שגויה – 1 נק' כתבו עיירה אחת, טעו, לא ענו – 0 נק'			עיירות הפיתוח בנגב, באזור שמדרום לקריית גת : שדרות, נתיבות, אופקים, דימונה, ירוחם, מצפה רמון.	התמצאות במפה : איתור עיירות פיתוח על פי כיוון נתון (שליטה בכיווני רוחות שמים ומקרא מפה).	קלה	ו1

חלק ג – 4.6.3 – מהמעברה לעיירת הפיתוח: כך זה המשיך... (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	דוגמאות מתשובות התלמידים		ציון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
א2	קשה	קישור בין ההחלטה לבין תפרוסת עיירות הפיתוח, כפי שהיא באה לידי ביטוי במפה.	החלטת מדינת ישראל הייתה להקים עיירות פיתוח חדשות כאחת הדרכים לפתור את בעיית הדיור של העולים. המפה מבטאת את מספרן הגדול של עיירות הפיתוח ואת התפרוסת שלהן ברחבי הארץ.	"ההחלטה של מדינת ישראל הייתה להקים עיירות פיתוח ובמפה מוצגים היישובים כעיירות פיתוח בכל הארץ"; "מדינת ישראל החליטה להקים עיירות פיתוח ורואים איך עיירות הפיתוח מפוזרות במפה"; "ההחלטה של מדינת ישראל הייתה שיהיו עיירות פיתוח חדשות ובמפה יש הרבה עיירות פיתוח".	"כל מה שצבוע אפור הוא ישראל".	קישור בין ההחלטה לבין התפרוסת במפה – 2 נק' התייחסו רק למפה או רק להחלטה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
ב2	שאלה חדשה	קישור התצלומים לידע שנלמד ושהובנה בהקשר למאפייני יישובי הקבע.	בתצלומים נראים כמה מאפיינים המעידים על כך שעיירות הפיתוח הן יישובי קבע: שכונות מגורים ובהן בני אבן, מבנים בני קומה אחת ומבנים שבהם כמה קומות (בלוקים); מרכז מסחרי ובו חנויות ואף פסל סביבתי; בית כנסת (גדול ומפואר) בשכונת מגורים; עמודי חשמל (תאורת רחוב); פיתוח סביבתי.			התייחסו ל-3-4 מאפיינים של יישובי קבע – 2 נק' התייחסו ל-1-2 מאפיינים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
3	קשה	מתן הסבר על בסיס ידע קודם שנלמד ואיתור פרטים בטקסט.	נגב הוקמו עיירות פיתוח רבות כי: א. הנגב הוא שטח גדול – כמחצית משטחה של מדינת ישראל; ב. הנגב היה כמעט ריק מתושבים. ג. החלטת הממשלה הייתה ליישב את הנגב ולפתחו. ד. עולים רבים הגיעו לארץ בעלייה הגדולה והיה צורך ליישבם.	"הנגב היה כמעט ריק מתושבים, רצו לפתח את הנגב"; "באו הרבה תושבים בעלייה הגדולה מארצות שונות, הנגב הוא מרוחק ממרכז הארץ ולכן חשוב ליישב אותו".	"כי שם היו פחות פיגועים"; "כי במלחמת העצמאות נהרסו המון יישובים"; "כי זה מקום חם שאפשר לגדל בו בעלי חיים וצמחים".	כתבו 2 סיבות – 2 נק' כתבו סיבה אחת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
א4	קלה	התמצאות במפה: איתור שמות היישובים בטקסט ומקומם במפה.	סימון היישובים אופקים, נתיבות ושדרות בצבע כחול במפה.			הקיפו נכון 3 עיירות – 2 נק' הקיפו 2-1 עיירות – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
ב4	בינונית	איתור פרטים בטקסט.	עיירות הפיתוח צריכות לשמש כמרכז מסחרי ליישובי הסביבה ולספק להם שירותים ציבוריים.		"הם צריכים להוסיף יותר שטחים ירוקים ולשמור על הניקיון ובתי הספר".	ענו נכון – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'

חלק ג – 4.6.3 – מהמעברה לעיירת הפיתוח: כך זה המשיך... (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"פירות וירקות"; "תוצרת חקלאית"; "לקנות מהם מוצרי חקלאות, טלפון ציבורי, מקום שאפשר לשבת בו, בריכה".		היישובים החקלאיים יכולים לספק עבודה ופרנסה לתושבי עיירות הפיתוח.	איתור פרטים בטקסט.	קשה	ג4
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			תכנית זו היא דוגמה לקשרי גומלין בין יישובים סמוכים בכך שכל אחד מסוגי היישובים אמור לתת מענה לצרכים שונים של יישובים אחרים, ובכך לתרום לפיתוח היישוב ולסביבה.	מתן הסבר על בסיס הבנת המושג "קשרי גומלין", וידע שנרכש ושהובנה.	לא נוסח בנוסח זה	ד4
ענו נכון – 2 נק' כתבו תשובה חלקית או מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			"סיפורה" של גבים-דורות הסתיים רק ב-1959 כי בתחילה שוכנו במבנים שנבנו עולים חדשים שהגיעו ממרוקו, ורק אחר כך הועברו תושבי המעברה לבתים דו-משפחתיים שנבנו עבורם. על התלמיד להתייחס לתהליך של בנייה ולצורך במתן מענה לעולים שהגיעו, ולכן נדחו תושבי המעברה עד לשנת 1959.	הסקת מסקנות מתוך הטקסט.	קשה	א5
ענו נכון על 2-3 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' התייחסו רק לחיים במעברה, טעו, לא ענו – 0 נק'	"השם שלהם, הגודל שלהם, צפיפותם" (תשובה כללית מאוד ולכן הוגדרה כשגויה).	"ביישוב הקבע שדרות יש חשמל, מים ודברים נוספים אך במעברה אין את כל הדברים האלו, מעברה היא יישוב זמני ושדרות היא יישוב קבע, במעברה היו פחונים ובשדרות – בתים פרטיים"; "במעברה לא היו מקלחות ובשדרות כן, במעברה הבתים היו אוהלים או פחונים ובשדרות היו בהתחלה תים מעץ, במעברה לא היה מטבח ובשדרות כן".	השוני שבין תנאי המגורים ביישוב הקבע לבין תנאי המגורים במעברות: המעברות הוקמו כמקום מגורים זמני ואילו עיירות הפיתוח כיישובי קבע, ועל כן תנאי המגורים היו שונים – א. הבתים היו מבני קבע מסוגים שונים, היו בהם כמה חדרים, השירותים והמטבח היו בתוך הבית. ב. היו מים זורמים בתוך הבתים ולא מחוצה להם. ג. לכל משפחה היה בית משלה. ד. היו יותר מבנים למגורים ובכך פחתה הצפיפות.	השוואה על בסיס ידע קודם שנלמד ושהובנה בנושא המעברות.	קשה	ב5
כתבו 2-3 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד או עודפות שגויה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"הם התפרנסו ממלאכה או מסחר".	"מקורות הפרנסה הם: עבודה בסלילת כבישים ובנטיעת עצים. למרות שלא הורגלו בעבודות אלה הם בכל זאת עבדו בהן"; 1 נק': העתקה מהטקסט: "מקומות העבודה בעיירת הפיתוח היו מועטים ביותר ולכן נאלצו רבים לעבוד תחילה בעבודות ציבוריות שיזמה ממשלת ישראל".	מקורות הפרנסה של תושבי שדרות היו עבודות יזומות על ידי הממשלה: סלילת כבישים ונטיעת עצים. חלק מהתושבים עבדו בעבודות חקלאיות ביישובי הסביבה.	איתור פרטים בטקסט.	בינונית	א6

חלק ג – 4.6.3 – מהמעברה לעיירת הפיתוח: כך זה המשיך... (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
קישרו בין הרעיון לבין המתואר בקטע – 2 נק' ענו תשובה חלקית או מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"צריך לעבוד כי יש הרבה מה לעשות אז "גדולה המלאכה".	"אנשים לא התביישו לעבוד בעבודות שהם בכלל לא יודעים לעשות"; "יש אנשים שלא יודעים לעבוד בכל מיני עבודות אבל ניסו ולא התביישו לעבוד כדי לפרנס את משפחתם"; "האנשים שהיו בשדרות היו במרוקו עשירים וכשהגיעו לעבוד הם עבדו בנטיעת עצים"; "תושבי עיירות הפיתוח לא היו רגילים לעבודות כאלה ולמרות הכל הם עבדו בהן כי כל עבודה מכבדת את בעליה".	העולים החדשים שהיו בעלי מקצועות שונים עבדו בעבודות יזומות שלא הורגלו אליהן, על מנת לפרנס את משפחותיהם בכבוד, מתוך הכרה ברעיון – שכל עבודה מכבדת את בעליה.	קישור בין הרעיון המובע באמרת חז"ל לבין הסכמת אנשי שדרות לעבוד בעבודות יזומות.	קשה	6ב
ענו נכון וקישרו לשינוי – 2 נק' ענו תשובה חלקית או מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"התושבים מתחילים לזלזל בעבודה ועוזבים אותה, הם פשוט לא רוצים לעבוד יותר".	"יש עוד מקומות עבודה למי שרוצה וצריך עוד אנשים לעבודה"; "יש עבודה ופרנסה והעיר מתחילה להתפתח"; "יש מקומות עבודה חדשים וצריך אנשים שיבואו לעבוד שם"; "בהתחלה היו הרבה אנשים שלא הייתה להם עבודה ופתאום חסרים אנשים לעבודה".	הידיעה מרמזת על שינוי בתחום התעסוקה שקודם התמקדה בעבודות שיזמה ממשלת ישראל (עבודות יזומות) ולאחר מכן הופנתה גם למפעלי תעשייה בשדרות ובמועצה האזורית. הביקוש לכח עבודה היה גדול מהיצע כח האדם שבשדרות.	הבנת המושג "שינוי" וקישורו לידע שהובנה בהקשר לתעסוקה.	קשה	7
כתבו 2-3 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			תרומת יושבי המעברות ועיירות הפיתוח לפיתוחה של מדינת ישראל: 1. פיזור אוכלוסין ברחבי הארץ ויישובה; 2. הקמת עיירות חדשות; 3. פיתוח כלכלי; 4. גידול במספר התושבים; 5. פיתוח תשתיות; 6. תרומה תרבותית.	סיכום והכללה על בסיס ידע קודם שנלמד ושהובנה.	שאלה חדשה	8